

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De suscipientibus Eucharistiam quoad obligationem qua
astringuntur ad talem susceptionem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

Secundo, ex parte suscipientis: si in casibus, iuxta antedicta illicitis, ministrat indigne accidentibus: aut etiam iis secundum Ecclesiam consuetudinem à tali sumptione remouentur vt infantes, & amentes, & ii in quibus est periculum vomitus vel expulsiōnis. Cooperatur enim iniuriæ, quæ tunc fit sacramento, quam vitare tenetur, tanquam fidelis seruus & prudens à Domino super familiam suam constitutus vt det illis cibum in tempore, Matt. 24. Nam infideliter peruerseq; agit, non vitans illam.

Tertio, ex parte circumstantiarum; si ministrat in tempore interdicto, aut in loco prohibito ab Ecclesia, aut sine vestibus sacris, iuxta Ecclesiam morem necessariis, aut sine debito cultu, & ceremoniis vltatis. Peccat enim grauius in his tanquam inobediens Ecclesiam in re graui.

Quarto, ex parte ipsius ministri, si existens in peccato mortali ministrat hoc sacramentum, pro quo facit nomen documentum traditum in præcedenti libr. 26. cap. vltimo. Neque obstat diuersa ratio ministratiōnis Eucharistiæ, & aliorum sacramentorum, quod hæc perficiantur per ipsam ministratiōnem: illa non item: sed eam antecedar. Id enim non impedit quominus Eucharistiæ ministratiō sit actio tam facta, & religiosa, quam est, verbi gratia, collatio Extremæ vntionis consistentis in vntione facta per ministrum: & quin sit ministerium grauiusimum, ad quod sancte perficiendum Sacerdos ipse consecratus sit, & specialem gratiam acceperit.

CAPVT V.

De suscipientibus Eucharistiam quoad obligationem, qua adstringuntur ad talem susceptionem.

S V M M A R I V M.

- 57 Non modo humanum, sed etiam diuinum datur præceptum sumenda sacrosanctæ Eucharistiæ.
 58 Ratio qua id ostenditur.
 59 Cur infantes non censentur perinde obligari ad Eucharistiæ atque ad baptisimi susceptionem: quodque præceptum diuinum sumendi Eucharistiæ, non sit vt sumatur sub vtraq; specie.
 60 Quomodo ipsi obligentur.
 61 Quomodo præceptum humanum de eadem sumptione datum obliget: quodque Papa nequeat tunc conscientia ipsam tollere.
 62 Sumenda est Eucharistiæ vt memoriale Passionis Christi: ideoque grauius peccatum est indigne sumere.
 63 Semel sumpsisse Eucharistiæ non tollit obligationem denouo sumendi.
 64 Sumpsisse Eucharistiæ in Paschate non tollit obligationem sumendi eam in articulo mortis.
 65 Tria circa id notanda.
 66 Non tantum in articulo mortis, sed etiam extra illum, obligatio est iure diuino sumendi Eucharistiæ: & pro quo tempore ea sit.
 67 Ideo anno in quo satisfactum est præcepto Ecclesie de sumenda Eucharistiæ in Paschate, non contingit alia extra periculum mortis, nisi per accidens.
 68 Melius est communicare frequenter quam raro.
 69 De frequentia communionis non potest dari certa regula omnibus communis.
 70 Quod aliquando in penam criminis negata est Eucharistiæ in fine vite: iam non est in vsu: ita vt nulli vere penitenti ea denegetur.
 71 Explicatio difficultatis. An peccent Iudices qui ratione consuetudinis receptæ in sua prouincia, non concedunt Eucharistiæ damnatis ad mortem.
 72 Explicatio alterius difficultatis, An conueniens sit quotidie communicare.
 73 Obligatio communicandi extra mortis articulum præcepto diuino, est tantum ea que determinatur præcepto Ecclesiastico quotannis communicandi in Pascha.

- 74 Tempus Paschæ quomodo sit accipiendum, & qua ratione sumptio Eucharistiæ sit ad illud determinata.
 75 Qui omittit communionem in Paschate, maior obligatus ad eam sumendam quamprimum potest.
 76 Ante tempus Paschale communicasse, non tollit obligationem in eo communicandi.
 77 Impedit us per censuram non communicandi in Paschate, quomodo excusetur.
 78 Quos obliget præceptum diuinum de sumenda Eucharistiæ.
 79 Cui amentia ea dari possit, & quando.
 80 Eneugumens quando dari possit Eucharistiæ.
 81 Dari potest & grotis semidelirantibus: itemque semisatis.
 82 Quos obliget præceptum Ecclesiasticum: & specialiter de pueris.
 83 In qua parte et atus incipiant pueri habere discretionem sufficientem ad Eucharistiæ sumptionem.
 84 Ad primam cuiusmodi sumptionem non sunt multum virgendi, excepto articulo mortis.
 85 Possunt idem pueri in hac re stare iudicio Confessoriorum, & eorum sub quorum sunt cura, grauius peccantium, si nihil de ea curent.
 86 Tres modi communicandi, & per quem eorum satisfiat præcepto de communionem.
 87 An satisfiat communicando tantum sacramentaliter, rationes in vtraque partem.
 88 Quid pro praxi tenendum sit, aliquot documentis declaratur.
 89 Ex delegatione potest Diaconus Eucharistiæ ministrare: iure ordinario vero solus Sacerdos.
 90 Quem oportet Pastorem esse suscipientem.
 91 Aduertenda circa id ipsum.
 92 Parochus licentiam ministrandi suis Eucharistiæ dare potest simplicis Sacerdoti, etiam non approbato ab Episcopo ad administranda sacramenta.
 93 Qui sacerdos in extrema aut graui necessitate idem potest sine tali licentia: neque extra illam requirit hanc expressam, sed ei sufficere potest presumpsa voluntas Pastoris.
 94 Quando non impleat quis præceptum Ecclesie, communicando in Pascha extra suam parochiam sine Parochi sui licentia.
 95 Tenenda de obligatione Sacerdotum ministrandi Eucharistiæ.
 96 Tempus quo peculiariiter incumbit proprio Sacerdoti.

MALDE propria est nostri instituti consideratio suscipientium Eucharistiæ, tanquam tota fere spectans ad rationem iudicandi de peccatis. Requiritur autem primo, vt declarem obligationem qua iidem adstringuntur ad talem susceptionem, Secundo, vt respondeamus ad ea que inquiruntur de necessariis ad Eucharistiæ digne, & cum diuinæ gratiæ salutari fructu suscipiendam. Tertio, vt in dicemus rationem qua cum diuino fauore Eucharistiæ sic sumi possit, vt gustus & suauitas ex Christi præsentia sentiatur. Ea autem que de obligatione sumendi sacrosanctam Eucharistiæ declaranda sunt, ad quinque quæstiones reducuntur. Prima est, An detur aliquod præceptum sumendi sacrosanctam Eucharistiæ. Secunda, si detur, quomodo obliget. Tertia, pro quo tempore obliget. Quarta, quos obliget. Quinta, qualis sumptio Eucharistiæ requiratur ad satisfaciendum eidem obligationi.

QVÆSTIO I.

An detur præceptum sumendi sacrosanctam Eucharistiæ.

HÆC quæstio non habet difficultatem, si præcepto Ecclesiastico agatur, cum constet tale dari, in cap. Omnis vt inique sexus. De penitentiis & remissis in quo præcipitur vt omnes vtriusque sexus fideles cum ad annos discretionis peruenerint, percipiant in Paschate Eucharistiæ: nisi proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabile causam ad tempus, ab huiusmodi perceptione duxerint abstinendum esse: alioqui viui ab ingressu Ecclesie arceantur, & mortui Ecclesiastica careant sepultura. Tota ergo difficultas est, An detur præceptum

illiusmodi diuinum. De quo in vtramque partem plures Auctores citat Suarez tom. 3. in tertiam partem D. Thomae dist. 69. sect. 1. & affirmantem sequitur, eamque confirmat duobus sacra Scripturae testimoniis. Sed breuitatis studio possumus contenti esse illo quod habetur Ioann. 6. Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.] Quae verba non sunt intelligenda tantummodo de spiritali manducatione: tanquam scilicet manducare carnem Christi, & bibere sanguinem ipsius, non sit aliud quam nos eadem Christo pro nobis crucifixo, tanquam membra viuia incorporari, siue per actus fidei in illum atque charitatis; siue per vsum cuiusque sacramenti, & imprimis baptismi: sed etiam intelligenda esse de sacramentali sumptione Eucharistiae bene ostendit Greg. à Valent. tom. 4. disp. 6. quest. 8. punct. 5. §. 4.

Satis autem ad id nobis est, illum fuisse sensum atri- quorum Patrum, quorum plures idem auctor commemorat. Fuisse item Ecclesiasticam traditionem. Nam, vt bene Suarez ait, ab ipso initio nascentis Ecclesiae huius sacramenti vsum fuit fidelibus in maxima obseruatione, tanquam à Christo traditus ac mandatus: cuiusque fuit, Pastoribus, eum in Ecclesia fouere. Sic enim in primis illis temporibus Anacletus Papa, vt in cap. Episcopus Deo sacrificans, De consecr. distinct. 1. refertur ex ipsius epistola prima, mandat vt praeter consecratione omnes communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere liminibus. Quod idem de Calixto Papa iisdem verbis refertur in cap. Peracta, De consecr. distinct. 2. vbi & additur sic Apostolos statuisse, & sanctam Romanam Ecclesiam tenere. Postea vero cum charitatis feruor minueretur, Fabianus Papa, vt habetur in cap. Etsi non frequentius, eadem distinct. praecipit, vt singuli sacrae communionem sumerent ter saltem in anno: nempe in Natali Domini, in Paschate, & in Pentecoste. Ad eundem decreverunt adhuc magis charitate, in magno Concilio Lateranen. datum est praecipuum graue, quo dante reuelimus ex cap. Omnis vtriusque sexus, De poenit. & remiss. De cuius obligatione perseuerante in Ecclesia, habetur mentio in Concil. Trid. sess. 13. can. 9. his verbis, Si quis negauerit omnes & singulos Christi fideles vtriusque sexus, cum ad annos discretionis peruenierint, teneri singulis annis scilicet in Paschate ad communicandum, iuxta praecipuum sanctae matris Ecclesiae, anathema sit.

Hoc autem fundamento posito praecipuum diuinum sic ostenditur. Particula, nisi, prout à Christo usurpatur, importat necessitatem; sic enim baptismi, & poenitentiae necessitas ex verbis ipsius intelligitur: quia dixit Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei] & Lucæ 13. Nisi poenitentiam habueritis omnes peribitis.] Similiter ergo colligenda est necessitas sumptionis sacramentalis corporis & sanguinis Christi: quoniam de eadem sumptione ipse dixit Ioan. 6. Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.] Nam necessitas ea, vel est praecipui: & sic habetur in tentum, nempe dari praecipuum diuinum de praedicta sacramentali sumptione: vel est necessitas mediæ: & adhuc idem intentum habetur; quia cum talis sumptio non sit natura sua ad gratiam & gloriam consequendam necessaria, sicut nec baptismus, sed tantum ex Christi institutione, oportet sane vt ea ipsa institutio includat praecipuum, quod talem necessitatem imponat.

Sed inde oriuntur duæ graues difficultates. Altera, quod vt baptismus, sic Eucharistiae sacramentum non modo adultis sed etiam pueris esset necessarium: id quod sub anathemate Concil. Trid. sess. 21. can. 4. damnat: Altera, quod non tantum sub vna, sed etiam sub vtraque specie necessarium esset idem sacramentum sumi à Christi fidelibus, quod idem Concilium similiter damnat in praeced. can. 1.

Ad priorem autem respondendum est, tam ex vso Ecclesiae, quam ex natura huius sacramenti intelligi non esse eodem modo extendendum praecipuum datum de illius vso, atque datum de vso baptismi. Nam vsum Ecclesiae est,

vt baptizentur infantes: non autem, vt illis detur Eucharistia. Item natura baptismi est, vt sit spiritalis regeneratio, quae simpliciter & absolute necessaria est omnibus. Sacramenti Eucharistiae est, sicut Concil. Trident. sess. 13. cap. 1. loquitur, vt sumatur tanquam spiritalis animarum cibus, quo alantur & confortentur viuentes vita illius qui dixit Ioan. 6. Qui manducat me & ipse viuet propter me; atque tanquam antidotum, quod liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus praeseruetur: qua confortatione & praeseruatione opus habent tantum illi, qui iam rationis vsu praediti, possunt peccando aliquid subinde vitium spiritalium amittere. Deinde renasci ex aqua & Spiritu sancto, passio quaedam est: cuius capaces esse possunt infantes: manducare vero sacramentaliter corpus Christi, est actio exercenda eunt diiudicatione eiusdem corporis ex priori ad Corinth. c. 11. id est, cum deuotione & reuerentia corpori Christi debita: cuius non sunt capaces paruuli. Videri potest Greg. à Valen. tom. 4. disp. 6. quest. 1. puncto 5. & Suarez in memorata disp. 69. sect. 2. dub. 2.

Ad posteriorem vero difficultatem respondendum est; praecipui quidem à Christo corporis & sanguinis sumptionem; non tamen sub vtraque specie: quod Concil. Trid. sess. 21. cap. 1. probat ex eo, quod Christus in citato cap. 6. Ioannis eundem effectum vitae tribuat manducationi corporis sui, quem tribuit eidem manducationi simul & bibitioni sanguinis sui: qui enim dixit, Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.] dixit quoque, Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in aeternum.] Et qui dixit, Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem habet vitam aeternam.] dixit quoque, Panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita.] Et denique qui dixit, Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet & ego in illo,] dixit nihilominus, Qui manducat hunc panem viuet in aeternum.] De qua re pluribus disputantem qui voluerit, videri poterit Gregor. à Valentia in toto puncto 5. sequentis quaestionis octauae.

QVAESTIO II.

Quomodo praecipuum sumendi sacrosanctum Eucharistiae sacramentum obliget.

AD hanc respondendum est. Primo quidem, cum tale praecipuum sit de re graui, obligare sub peccato mortali. Quod esse potest, cum inobedientiae, quando obseruatio illius omittitur eo tempore, pro quo ipsum obligare dicitur in sequenti quaest. tum sacrilegij, quando contra virtutem religionis tam dignum, tamque sanctum sacramentum sumitur in peccato mortali. Secundo vero, quando Eucharistia non poterit realiter sumi, siue quia non datur copia ministrantis illi, siue quia infirmitas corporis impedit illius vsum: tunc sufficere oportet seu propositum sumendi eam si daretur commoditas. Tertio demum eiusmodi obligationem, cum sit immediata à Christo, non posse mutari humana auctoritate.

De determinatione autem facta ab Ecclesia in cap. Omnis vtriusque sexus, cuius meminimus in principio praecedentis quaestionis, quod ea praecipuum, nec tantum consilium, contineat, patet tum ex Concilio Trid. sess. 13. can. 9. cuius verba in praecedenti quoque quaestione retulimus: tum ex graui poena quae in eod. cap. Omnis vtriusque sexus, imponitur illius transgressori: vt scilicet viuus ab Ecclesia arceatur, & mortuus careat Ecclesiastica sepultura: quae poena ostendit etiam ipsum obligare sub peccato mortali. Licet vero Summus Pontifex talem obseruationem tollendi potestatem habeat, quando quidem ea est tantum iuris Ecclesiastici: vix tamen posset tollere absque peccato. Nam Christus Eucharistiae sacramentum instituens, non tantum praecipit nos illo vti, sed etiam vti recollendo in eo memoriam passionis suae iuxta illud Lucæ 22. Hoc facite in meam commemorationem: & illud prioris

VAL
XIS
P. 11.

60.

61.

ad Corinth. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Vnde sicut Christus ipse voluit eam memoriam in nobis frequentem esse, voluit etiam nos frequenter uti ipso Eucharistiae sacramento: quod tanquam diuinum suae passionis memoriale nobis reliquit: prout Concil. Trident. sess. 13. cap. 2. expressit his verbis: *Sacramentum noster discensurum ex hoc mundo ad Patrem, sacramentum hoc instituit, & in illius sumptione, colere nos sui memoriam praecipit, suamque annuntiare mortem, donec ipse ad iudicandum veniat.*

Præterea sicut in corporali vita necessaria nobis sunt, tum corporalis refectio ad confortationem corporis; tum antidota ad repulsionem morborum: sic etiam in vita spiritali. Cui necessitati Christus Dominus noster ut subueniret, sacramentum Eucharistiae instituit, & a nobis sumi voluit, prout idem Concil. Trident. expressit, cum proxime citatis verbis subiunxit. *Sumi autem voluit sacramentum hoc, tanquam spirituale animarum cibum, quo alantur & confortentur viuentes vita illius qui dixit: Qui manducat me, & ipse viuere propter me: & tanquam antidotum quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus praeseruemur. Quæ cum ita sint, vix intelligi potest qua ratione licite valeat Papa tollere de facto, vel etiam minuire, in Ecclesia vsum in ea præceptum sumendi Eucharistiae sacramentum, semel saltem in anno. Præsertim cum eiusdem sacramenti institutio facta à Christo, & præcedentium Pontificum exemplum, & necessitas quam oues ei commissa habent maximam tam salutaris pabuli: augendum potius esse quam minuendum aperte suadeant, vel etiam pene coniungant.*

62. Ad hæc potest de modo de quo quaestionem proposuimus, illud addi, quod ex auctoritatibus D. Pauli & Concil. Trident. antecitatis, sufficienter intelligitur, obligationem per hoc præceptum impositam Christianis, esse sumendi Eucharistiam: routea est memoriale passionis Christi: ideoque fideles ex tali obligatione teneri Eucharistiae sacramentum sumere, tanquam reuera in se continens Christum qui pro nobis mortuus est, (quod Suarez in citata disputat. 69. sect. 1. col. 5. tangit,) indeque fieri, ut peccatum quod prædiximus committi indebito vsu illius, grauissimum sit; quod satis indicat Apostolus in prior ad Corinth. cap. 11. cum sumentem indigne, reum censet corporis & sanguinis Domini, ac iudicium sibi manducare & bibere, seu acquirere sibi æternam damnationem, pro futura vita nimirum: infirmitates vero, & etiam mortis, accelerationem pro vita præsentis: iuxta illud, *ideo inter vos imbecilles multi, & dormiunt multi.*

Ad quam peccati grauitatem indicandam, aliqui Patres, ut meminit Gregor. & Valent. tomo 4. disput. 6. quaest. 8. puncto 3. in initio, illud comparant cum peccato eorum qui Christum occiderunt: alij cum peccato Iudæ proditoris, & demum alij cum peccato Iudæorum qui Christum in cruce pendentem blasphemauerunt.

Qua tamen in re, distinctione vtendum est cum D. Thom. 3. par. quaest. 80. art. 5. ac concedendum maioris grauitatis ipsum esse omnibus illis peccatis quæ committuntur in puras creaturas, contra virtutes morales: ut adulterio, homicidio, & similibus: nisi in eis grauitas ex circumstantiis valde augeatur: sicut in homicidio augeri potest ex multis variis que damnis ex illo secutis. Ratio vero est, quia corpus Christi dignius est omni pura creatura: & religio, vt pote immediatius attingens Deum & res diuinas, præstantior est cæteris virtutibus moralibus: atque peccatum eo grauius est, quo digniori bono aduersatur. Negandum est autem id ipsum peccatum indignæ sumptionis Eucharistiae grauius esse peccatis quæ committuntur in diuinitatem, contra virtutes Theologicas: puta hæresi, desperatione, odio Dei: quia & Deus quibusuis aliis rebus: & fides, spes, charitas, virtutibus omnibus, etiam religione, tanquam immediatius Deum attingentes, dignitate antecedunt, & per consequens peccata quæ eis aduersantur, turpiora sunt & grauiora cæteris. De qua re

plura Suarez tomo 3. disp. 66. sect. 2. Sed de hæc possunt ad Confessarij institutionem sufficere.

QUESTIO III.

Pro quo tempore obliget præceptum sumendi sacrosanctæ Eucharistiae sacramentum.

DE præcepto diuino Suarez tom. 3. disp. 69. sect. 3. diuersas refert sententias citatis earum auctoribus, beneque excutit. Contenti erimus aliquot propositionibus explicare quid tenendum videatur in praxi.

Prima est: Semel sumptæ Eucharistiae sacramentum, nõ sufficit ad hoc, vt quis censetur nullo deinceps tempore ad illud sumendum teneri diuino præcepto. Hæc præbatur: quia quantumuis in rigore, veritati verborum Ioan. 6. quibus in præced. quaestione id ipsum præceptum imponi diximus, satisfieri posse videatur communicando semel in vita: sicut verbis Ioann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c. satisfieri suscipiendo baptismum semel in vita: ratio tamen suadet, illa sic esse interpretanda vt intelligantur continere præceptum diuinum obligans non pro vno tantum tempore, quasi ad vnum solum actum exercendum esset impositum: sed pro tot diuersis temporibus, quot prudens interpres, notatis rerum & personarum circumstantiis, rationabiliter iudicabit. Id quod, prout poterit, sequentibus propositionibus exponetur in particulari.

Eiusmodi autem ratio suadens, est hæc: quod diuinum præceptum sumendi Eucharistiam obligare pro vno tantum modo tempore, tanquam impositum ad vnum tantum modo actum: dici debeat: vel ob generalem conditionem quam habet præcepti affirmatiui: vel ob aliquam specialem, sumptam ex ipsius proprio fine, vel ex propria materia. Non quidem ob generalem; vt patet exemplo præceptorum credendi, diligendi Deum, sacrificandi, & aliorum plurium. Nam nemo est qui dixerit ea obligare ad semel tantum in vita exercendum actum credendi, vel amandi Deum, aut ei sacrificandi. Quare nec de præcepto sumendi Eucharistiam, quatenus est affirmatiuum, idem rationabiliter dici censendum est. Nec etiam ob specialem conditionem: quia ex proprio fine & materia propria eiusmodi præcepti, contrarium potius colligitur. Etenim finis præcepti de Eucharistia sumptione, est corroboratio animæ, & conseruatio ac perseruantia in gratia: siue, vt habet Concil. Trid. sess. 13. cap. 8. animæ vita & perpetua sanitas mentis; cuius vigore confortati, & huius miseræ peregrinationis itinere ad cælestem patriam peruenire valeamus. Materia vero propria est ipsa Eucharistia sumenda per modum cibi quo gratia ipsa accrescit. Vnde sequitur, quod sicut absurdum esset dicere, quod ad sanitatem corporis conseruandam sufficiat semel in vita alimentum corporis sumere: sic etiam absurdum esse, dicere quod sufficiat semel in vita sacrosanctam Eucharistiam sumere ad conseruandam in anima gratiam: cum hæc motibus concupiscentiæ, permixta ac sanctorum corporis, actione caloris naturalis, debilitetur; ac nisi instatueretur, tandem deficiat.

Secunda propositio est: Præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, obligare per se, pro articulo, seu pro probabili periculo mortis. Hanc in eam citatis Richardo, Durando, Gabriele, & vtroque Soto, Suarez loco citato dicto primo, tener contra Caietan. in verbo, Communio, §. Vtrum autem; & Franciscum à Victoria De Sacramentis, nu. 86. & Syluestrum, in verbo Eucharistia 3. non longe ab initio, qui existimant hominem Christianum non obligari, saltem sub mortali, Eucharistiam sumere in articulo mortis quocumque tempore is contingat, si iam in Paschate communicauerit. Probat autem eadem propositio: quia præceptum istud si quando obliget, tunc maxime obligabit, cū observatio illius maxime necessaria est ad finem ob quem datum est, nempe ad animæ corroboracionem & conseruationem in spiritali vita. At eiusmodi necessitas contingit maxime in articulo mortis ob pugnas & infestationes demonum. Præterea, perpetua Ec-

clerice consuetudo fuit, & est, vt curetur preberi sacrosanctum Eucharistia viaticum, existentibus in probabili articulo mortis. Pro quo Suarez aliquot Concilia citat ibidem. Quibus accedunt apud Gratianum, cap. Si quis de corpore, cum tribus proximis se quentibus, 26. questio. 6. Concilium item Trident. sess. 13. cap. 6. vbi statuit retinendum esse morem conferendi Eucharistiam & deferendi ad aegrotos: eumque vocat vetustissimum, salutarem & necessarium morem.

Ex qua necessitate, licet obligationem precepti inferre: vt & ex vetustate maxima, conjuncta cum perseverantia & immutabilitate, licet inferre porro talem consuetudinem Apostolicam traditione esse, in Christi precepto fundatam, que indicet eiusdem precepti obligationem vrgere pro illo tempore: sicut etiam indicat communis ille fidelium sensus, quo salutis sua negligentissimus, nec de bono statu anime sollicitus habetur; immo de haeresi suspectus est is, qui voluntarie in mortis articulo viaticum istud neglexerit. Vnde etiam constat graue peccatum in eo committi, neque contrariam sententiam Caietani & aliorum habere probabilitatem, qua possit censeri tuta. Tria autem addit Suarez notanda pro praxi.

Primum est: Hanc propositionem non esse ita accipiendam quasi statim atque aduertitur quis versari in probabili mortis periculo debeat Eucharistiam sumere. Cum enim finis precepti sumendi Eucharistiam in tali periculo, sit vt per eam sumptionem homo se preparet ad transitum ex hac vita, satis id assequitur sumendo paulo ante mortem. Quamquam cauendum est ne sumptio ita differatur, vt quis exponat se probabili periculo moriendi sine viatico: in eoque peccandi mortaliter iuxta illud Ecclesiastici tertio, Qui amat periculum peribit in illo.

Secundum est: Eum qui paucis diebus, qui relinquuntur prudentis arbitrio determinandi, verbi gratia, octo vel decem, vt inquit Suarez, antequam in tale periculum incurreret, Eucharistiam sumpsisset: non obligari iterum sumere occurrente ipso periculo. Ratio est: quia cum tempus breue est, iam periculum moraliter imminet, quantumuis homo illud ignoret: ideoque obligatio adest re ipsa, cui tunc temporis sumendo Eucharistiam, censeri potest satisfactum: eo maxime nomine, quod vnusquisque in suis actibus obligatoris iudicetur habere intentionem virtutalem & implicitam implendi omnem obligationem, quam tunc potest & debet implere: licet fortasse eam ignoret. Neque in hoc esse faciendam exceptionem casus in quo quis post Eucharistia sumptionem in peccatum mortale incidisset: ipse Suarez concl. 4. contra Sotum & Tabienam probat; tum aliunde, tum ex eo, quod sacramentum Eucharistia non sit institutum ad tollendum peccatum mortale, sicut sacramentum Pœnitentia. Vnde fit vt preceptum illius non obliget, sicut preceptum confessionis, omnem eum qui de nouo lapsus est in peccatum mortale, vt Ecclesie communis vsus satis ostendit: qui est, vt non quotiescunque in moribundis necessitas confitendi occurrat, simul detur Eucharistia, tanquam simul occurrat necessitas communicandi.

Tertium est: Quamuis preceptum non vrgeat; consilium tamen dandum esse versanti in periculo mortis: vt quamprimum salutari Eucharistia viatico se muniat; etiam si non multo ante illud sumpsisset: quia consentaneum est vt primo quoque tempore, & cum expressa intentione impleamus id, quod nobis incumbit in summam nostram vtilitatem; & vrgente magna nostra necessitate.

Tertia propositio est: Diuinum preceptum, De sumenda Eucharistia obligare, non tantum in articulo mortis, sed etiam extra illum; neque tantum semel sed aliquoties in vita. Hæc probatur: quia Christus precepit Eucharistiam sumi in spiritalem anime cibum, & in memoriam suae passionis, prout habitum est in præced. quest. 2. At non tantum in mortis articulo, neque extra illum tantum semel in vita, sed sæpius, opus est nobis talis cibi sumptione, memoriam passionis Domini recolere. Quare non solum tunc, sed sæpius Christum voluisse ad Eucha-

ristia sumptionem nos obligare, est admodum probabile: præsertim cum talis sumptionis vsus frequentior in Ecclesia, tale quid ostendere videatur. Si quæras, quodnam sit tempus illud, pro quo extra mortis articulum preceptum propositum obligat. Respondetur esse illud, quo pratergresso, Eucharistia sumptio nimium dilata censenda est prudentis iudicio. De qua re Suarez loco cit. dicto 3. Sed aduerte, quod Ecclesia liberet nos molestia inquirendi, quid in singulari de ea teneri debeat. Illud enim determinauit, cum, vt supra diximus, precepit reuerenter Eucharistiam suscipi semel saltem in anno, idque in Paschate.

Quarta propositio est: Eum qui iuxta Ecclesie preceptum Eucharistiam sumpsit in Paschate non obligari diuino precepto illam eodem anno sumere denuo, si in nullum incurrat probabile mortis periculum. Hæc probatur ex dictis: quia longum illud tempus, pro quo id preceptum obligat, Ecclesia determinatione sua declarauit non occurrere intra anni spatium. Dices posse dari causas alias quam mortis articulum, propter quas communicandum sit: vt votum aliquod de eo factum: dictamen conscientia quo quis putet se sub mortali ad id teneri: item necessitas aliqua priuata vel publica, cui vt subueniatur est opus tali remedio. Respondetur id esse per accidens, ex concursu alterius precepti, siue reddendi votum suum Deo, siue non agendi contra conscientiam, siue subueniendi necessitati occurrenti. Quæ vix talis contingit, vt non nisi per Eucharistia sumptionem possit ei subueniri. Quod Suarez quoque, notat loco cit. concl. 4. Et ratio est, quod præter eam remedia alia multa esse possint, orationis, ieiunii, elemosina, & aliorum id genus.

Quinta propositio: Extra tempora obligationis præcedentibus propositionibus exposita, consultius esse timoratam conscientiam habentibus, communicare frequentius, quam rarius: magisque in talem frequentiam inclinandum esse, quam in raritatem. Hanc esse communem sententiam Theologorum, aliquot eorum acetiam Patrum, in eam citatis monet Suarez in memorata dist. 69. sect. 4. Nobis pro praxi potest Concil. Trid. sess. 13. cap. 8. sufficere in eo, quod tam serio tantoque affectu adhortatur omnes & singulos, qui Christiani nominis censentur, vt in hoc vnitate signo, in hoc charitatis vinculo, in hoc concordia symbolo, iam tandem aliquando conueniant & concordent: memoresque tanta maiestatis, & eximij amoris Iesu Christi Domini nostri, qui dilectam animam suam in nostra salutis pretium, & carnem suam nobis dedit ad manducandum: hæc sacra mysteria corporis & sanguinis eius, fidei constantia, & firmitate, ea animi deuotione, ea pietate & cultu credant ac venerentur, vt panem illum super substantialem frequenter suscipere possint, &c. Item quod in sess. 22. cap. 6. sancta synodus optare dicitur, vt in singulis Missis fideles adstantes, non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistia perceptione communicarent.

Accedit quoque ratio: quia digne communicare per se bonum est: à communione vero abstinere, solum per accidens: nempe ex defectu preparationis & periculo irreuerentia. Deinde propensio ad frequenter communicandum prouenit ex charitate in Deum: propensio vero ad abstinendum à communione nascitur ex timore & metu quodam. At melius est quod per se, quam quod per accidens bonum est: & quod à charitate, quam quod à timore procedit. Adde quod frequens vsus sacrosanctæ Eucharistia, si prudenter fiat, & cum mediocri diligentia, plus valeat ad fouendam eiusdem Eucharistia reuerentiam, quam abstinencia ab eadem: tum quia consuetudo facit ad actus similes propensum: tum quia ei qui sacramentum bene dispositus suscipit, gratia confertur ex opere, vt vocant, operato, applicationeque meritorum passionis Christi. Ex gratia autem, accrescit in Deum pietas & obseruantia.

Sexta propositio, per se nota, nec egens probatione, est: Non posse in particulari vnâ regulam dari de frequentia communionis, quæ omnibus fidelibus expediat: sed pro diuersitate statuum & morum id esse prudentis iudicio de-

67.

68.

69.

finiendum: qui considerabit, eam posse continentibus magis conuenire, quam coniungatis: & Religiosis, quam secularibus. Ad quam propositionem Suarez in eadem disputat. 69. sectio. 4. conclus. 3. addit sequentia pro praxi notanda.

Primum est: Raro esse alicui consulendum ut consuetudine ordinaria frequentius quam octavo quoque die communiceret; seu quam singulis diebus Dominicis. Ratio est: quia ordinarie tot supra humana vitæ negotia & impedimenta, quæ & animum distrahunt, & tempus occupant, ut nequeant homines frequentius quam dictum est, ad sacrosanctam Eucharistiam cum debita dispositione accedere: nec quantum par esset temporis, tali actioni dare. Neque vero timendum est inde animæ fructum deperitum esse: quia sufficienter subuenit ei per hebdomadariam communionem susceptam cum debita preparatione. Secundum est: Non esse omittendam communionis frequentiam, propter peccata venialia: & eo quod homo modicum admodum deuotionis feruorem in se sentiri. Istud Suarez habet ex D. Bernardo in sermone De cæna Domini. Et probari potest, sicut probat à Victoria De sacramentis, num. 85. quia deuotio est effectus sumptionis Eucharistiæ, sicut calefactio est effectus accessionis ad ignem: & ante causam, aut sine ea velle effectum habere, alienum est à ratione. Tertium est: Non esse negandum, quin interdum eiusmodi frequentia intermitte possit ad conciliandam maiorem reuerentiam, aut ob aliam rationabilem causam. Nam communionem differri posse de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam talem causam habetur ex cap. Omnis vtriusque sexus, De pœnitent. & remiss. Quamquam, ut Suarez addit, istud debet rari esse, & extraordinarium potius, quam frequens: neque tanta dilatio debet esse, quæ plus nocere quam prodesse possit.

Difficultates de eodem tempore pro quo obligat præceptum sumendi Eucharistiam.

70. **PRIMA EST:** An aliquando in mortis articulo sacramentum Eucharistiæ alicui negari possit. Ad hanc responderet Suarez in eadem disputat. 69. sect. 3. in fine, posse negari in pœnam alicuius criminis ad aliorum correptionem; neque enim obligatio illud sumendi ad spiritualis vitæ conseruationem id impedit; sicut nec obligatio sumendi communem cibum ad vitæ corporeæ conseruationem impedit quominus reus alicuius criminis possit illo priuari à Iudice. Et certe tale quid aliquando vsum fuisse receptum in Ecclesia constat ex Concil. Elibertino per plures Canones. Attamen contrarium vsum introducendum esse, tanquam animarum saluti valde commodum & opportunum, merito postea censuit Ecclesia. Et ita in cap. Super eo, De hæret. in 6. viaticum dari præcipitur hæreticis relapsis ante vltimum supplicium, si sufficientia signa fidei & pœnitentiæ dederint: & in cap. Quæritum, 13. quæst. 2. idem statuitur de aliis, qui ob alia crimina morte plectuntur, si peccatorum suorum confessionem fecerint. Et ut addit Suarez, Pius Quintus idem fieri præcepit (quod enim notat Henricus in 1. par. sue summæ lib. 8. cap. 5. in fine,) per motum prius editum anno Domini 1569. Item in cap. Tanta, distinct. 86. excommunicato pœnitenti Eucharistia conceditur in articulo mortis; immo nec vllis vere pœnitentibus denegatur, ex cap. Quod in te, De pœnitent. & remiss. traditque Syluester Eucharistia 3. quæst. 5. dicto 8.

71. **SECUNDA DIFFICULTAS** est: An peccent Iudices, damnatis ad mortem non concedentes Eucharistiam ratione consuetudinis receptæ in sua prouincia. Ad quam Nauar. in Euchar. cap. 25. num. 23. pluresque alii quos refert Henriquez, loco citato in margine litera Z, respondent excusari à peccato per eiusmodi consuetudinem. Quam rationabilem esse ex eo doceri potest; quod videatur consentaneum vt sceleratis, à reipubl. communionem per mortem abscondendis, sacramentum communionis negetur in signum talis abscessionis: præsertim cum eiusdem sacramenti suscipiendi non sit tanta necessitas, quanta est pœnitentiæ, vt executio iustitiæ debeat ob illius sumptio-

nem differri diutius, quam expediat; vel aliquem cum irreuerentiæ periculo statim excarnificare, qui sacrosanctum Christi corpus nondum consumptis sacramentalibus speciebus, adhuc intra se habeat. Sed vt paulo distinctius res delectetur, aliquot propositiones statuemus.

Prima est: Iudicem non teneri liberare reum nolentem confiteri, nec Eucharistiæ sacramentum sumere, quantumvis certo sciat ipsum in peccato mortali mortuum. Hæc est Soti lib. 5. De iust. & iur. quæst. 1. art. 2. ad 2. Quam probat: tum quia facile alioqui esset cuique, vti ea vassicia, vt se impœnitentem fingat: tum quia punitio publica non refertur ad bonum eius qui punitur, vt emendetur, sed in bonum publicum vt ceteri terreatur. Bonum autem publicum antefendum est privato, ordine charitatis, tanquam melius & præstantius. Neque in ea te bonum spiritale postponitur bono temporali, nam ea quoque ratione consulitur bono spirituali totius multitudinis. Quod si aliqui inde scandalizent, scandalum tantum est passiuum: in quo locum habet illud De regulis iuris cap. 3. Vilius scandalum nasci pernititur, quam veritas deferatur.

Secunda propositio est: Reo expetenti, aut non recufanti: Iudicem teneri dare tempus confessionis & sumptionis Eucharistiæ. Hæc patet ex Clement. Cum secundum, De pœnitent. & remiss. vbi Episcopi iubentur compellere per excommunicationem Iudices ad tale tempus dandum: consuetudoque illud negandi statuitur abolenda tanquam abusus damnabilis. Quamuis autem illic sermo tantum sit de confessione, consequenter tamē, vt ibidem glossa notat, intelligendum est de Eucharistiâ, quia quando dicitur non deneganda pœnitentiâ, consequenter intelligitur neque Eucharistia, ex cap. Quod in te, De pœnitent. & remiss. Et quoniam obligatio illam tunc sumendi est de iure diuino per ante tradita, nulla consuetudo potest ei derogare.

Tertia propositio est: Reo prædictum tempus petenti non esse negandum, etiam si timeatur in defore vt eripiat, & alii scandalizentur. Hanc post Palud. habet Sylu. in verbo Iudex, 1. quæst. 11. dicto sexto. & cum ipse Petrus à Nauar. in cap. 3. num. 22. & 226. libri 2. De iust. In probationem adferens, quod memorata Clementina indistincte præcipiat, Iudices per excommunicationem compelli ad tale tempus dandum. Item quod minus inconueniens videatur dicta ereptio, quæ aliqua ratione reparari potest, quam æterna damnatio, quæ irreparabilis est: ita vt præ illa, hæc vitanda sit. Ad quam violationem pœnitentiæ & Eucharistiæ sacramenta videntur necessaria hoc nomine, quod eo tempore quo animus terrore mortis perturbatus esse solet, difficile sit concipere perfectam contritionem. Cum imperfecta contritione vero, quæ dicitur attritio, ad consecutionem salutis requiratur sacramentum, vt anima infundatur gratia gratum faciens, sine qua salus non contingit. Excipit autem Syluester casum in quo reus crederetur non petere sacramenta ex deuotione, sed ex spe ereptionis: vt si petat cum iam est sub patibulo, qui antea non petierat in carcere. Petrus vero à Nauar. excipit casum quo ex talis hominis ereptione & conseruatione, damnus reipubl. immineret notabile: quia tunc cum reo procederetur ad defensionem Reip. tanquam cum aggressore. Addit idem si nullum sit scandalum in dilatione iustitiæ; neque damnus vllum timeatur ex eo, quod per aliquod tempus à promulgata damnationis sententia Iudex expectet, ipsum teneri expectare; quando reus tunc quidem non vult confiteri, nec pœnitere: spes est tamen quod intra breue tempus, vt duorum, vel trium dierum, pœnitebit. Nam & ipse lege charitatis tenetur succurrere ruinæ animæ proximi, præcipue irreparabili: & spirituale elemosynam grauitate ea indigenti conferre: quando spes est salutis, nec aliunde viget necessitas illam denegandi.

TERTIA DIFFICULTAS EST: An conueniens sit quotidie Eucharistiam sumere. Ad hanc responderet Thom. 3. par. quæst. 80. art. 10. duo considerat, posse circa vsum Eucharistiæ, vnum ex parte eiusdem Eucharistiæ: cuius virtus cum sit hominibus salutaris, vtile est

eam quotidie sumere, ut quotidie fructus eius percipiat, iuxta illud D. Ambrosij lib. 4. De sacramentis cap. 6. Si quotidie cumque effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, deo semper accipere qui semper peccat, deo semper habere medicinam. Alterum vero considerari posse ex parte sumentis, in quo requiritur, ut cum magna deuotione & reuerentia ad tantum sacramentum accedat. Ideoque is qui se deuotionem habere, nec distractum esse inuenit, potest laudabiliter quotidie communicare: imitatione primorum Christianorum, quibus communionem fuisse quotidianam, sicut & orationem, & uerbi Dei auditionem, indicant uerba illa, Act. 2. Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & in comunione fractionis panis & in orationibus. Sicque accipere admodum est illud D. August. in serm. 28. De uerbis Domini. Iste panis quotidianus est, accipe quotidie, ut quotidie tibi proficiat: sic uiue ut quotidie meritis accipere.

Sed quoniam multoties in pluribus hominibus multa impedimenta eiusmodi deuotionis occurrunt, propter corporis uel animae indispositionem, non est uile omnibus hominibus ad tantum sacramentum quotidie accedere, sed iis tantum qui se ad id paratos inueniunt. Quod quia non est facile, dixit D. August. (prout refertur in cap. Quotidie, De cons. dist. 2.) Quotidie Eucharistia communionem sumere, nec laudo, nec vitupero. Quamquam laudabile admodum est, sacerdotem cum debita dispositione quotidie Missam dicere, ut Franc. à Victoria De sacra. num. 85. probat ex historia quam habet D. Greg. in lib. 4. Dialog. c. 56. de Cassio Narniensium Episcopo, quae quotidie celebrantem, & se lacrymis conscientem ait accepisse mandatum à Domino per reuelationem cuidam alteri factam. Operare quod operaris, non cesset manus tua, nec cesset pes tuus, &c.

QUARTA DIFFICULTAS EST: Quomodo intelligenda sit obligatio communicandi in Paschate. Hanc inter ceteros fuisse tractat Suarez *romo 3. disp. 70. sect. 2.* Pro praxi autem sequentia documenta ad nostrum institutum sufficient.

Primum est: Stante determinatione facta ab Ecclesia de sumenda saltem in Paschate, sacrosancta Eucharistia extra mortis articulum (pro quo ex antedictis, diuinum praeceptum determinate obligat) illum non peccare contra idem praeceptum diuinum, qui semel tantum in anno, prout Ecclesia praescripsit, communicauerit. Nam nisi illud ea ratione impleatur, male Ecclesia prouidisset de ratione talem adimplerem exigendi ab omnibus fidelibus: & per poenas impositas, impediendi illius transgressionem: quod non est existimandum. Nec refert quod in primitiua Ecclesia longe frequentior fuerit usus communionis. Nam in tali determinatione consentaneum fuit Ecclesiam, cuius arbitrio relicta est, tanquam piam matrem spectatorem futurorum suorum imbecillitatem, ne fragilibus hominibus laqueum iniicere uideretur. Crescente ergo fidelium numero, & charitate refrigescente uisum est ei, talem facere diuini praecepti de Eucharistiae sumptione determinationem, qua non imponeret frequentiore, sed fidelium multitudini & fragilitati accommodatam pro presenti rerum statu: nimirum annuam praeciperet, designato eo anni tempore, in quo fideles uiderentur magis deuoti ac magis dispositi.

Quod uero contra hoc documentum Nauar. habet in Euchar. sub finem cap. 21. Monachos sancti Benedicti & Moniales cuiusuis ordinis peccare mortaliter, non communicantes singulis mensibus, Suarez merito reiecit, eo quod uerba decretorum ab ipso citatorum id non indicent. Neque enim in Clementina Ne in agro §. Sane, De statu Monachorum, aliud à Monachis Benedictinis existitur, quam ut secundum religionis suae statuta poenitentiae & Eucharistiae sacramenta usurpent. Ad quo facit, quod transgressor non imponatur alia poena, quam ut regulari disciplinae id est, poenae quam regula dicitur, subiaceat (ut ad uerbum Regulari glossa interpretatur.) Regulam autem benedictinorum in eo non obligare sub mortali, norat Henricus in sua Summa lib. 8. cap. 5. §. 3. Concilium autem Trid.

sess. 25. cap. 10. De regularibus, non dare Monialibus obligatorium praeceptum, uerbum *Admonet* quo utitur, satis indicat. De illa benedictinorum obligatione, plura Suarez *tomo 4. disput. 86. sect. 5. num. 7.* & sequentibus, & Azor in prima par. mor. instr. lib. 7. cap. 29. quaest. 1. & 2. Vide dicta libro 6. num. 105. & 106.

Secundum documentum est: Nomen Paschae in Ecclesiastica determinatione de qua agimus non sumi ut communiter solet pro sola die Dominica Resurrectionis Domini; sed iuxta declarationem Eugenij 4. (prout refert Nauar. in cit. cap. 21. num. 45. & ante eum plures alii, quorum Azor meminit in sequenti cap. 30. quaest. 2.) pro tempore quindecim dierum à Dominica Palmarum ad Dominicam in albis inclusiue: ita ut communicans quocumque eorum dierum satisfaciat Ecclesiastico praecepto. Non item extra illos dies, etiam saepius communicans: quia uerba praecipientia requirunt illud tempus, ut non multo post exponetur. Et certe, si ad unam tantum diem restricta fuisset obligatio communicandi imposita omnibus fidelibus: periculum offerretur eam transgrediendi: siue ob nimium accedentium concursum, siue ob difficilem accessum ad sacramentum, siue etiam ob commoditatem effugiendi oculum pastoris inuigilantis, ne quis ab illa se subducat.

Tertium documentum est: Ecclesiasticum praeceptum de communionem, habere duas partes principales: unam ut communio non differatur ultra annum: alteram, ut fiat saltem in Paschate. Quae utraque principaliter quidem & tanquam propria praecipi materia intenta est à praecipiente: sed prior praecipue. Nam quod in proposito praeccepto Ecclesia praecipue intendit, est ne fideles nimium differant usum communionis, diuino iure indeterminate praescriptum. Adeo ut substantia eiusdem praecipi sit, ut ultra annum communio minime differatur: tempus uero Paschae addatur ei, tanquam maxime congruum & conueniens tam sancto Christianae pietatis exercitio: atque ut certius constare possit, communionem non differri ultra annum. Istum sensum praecipi declarare uidetur Concilium Tridentinum sess. 13. can. 9. his uerbis: Si quis negauerit omnes & singulos Christi fideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis peruenierint, teneri singulis annis saltem in Paschate, ad communicandum iuxta praecceptum sanctae Matris Ecclesiae, anathema sit.

Ad huius autem documenti & sequentium plenioram intelligentiam, notandum est tres distingui modos, quibus certum tempus lege determinatur. Primo enim determinari potest certum tempus, propter specialem ipsius circumstantiam; ut cum praecipitur ieiunium in aliqua uigilia diei festi: aut cum Missam in ipso die festo ob solemnitatem illius audire iubemur. Secundo determinari potest, imponendo actum qui praecipitur, tanquam onus talis temporis: quo modo Ecclesiasticis praecipitur cotidiana recitatio horarum Canonicarum, tanquam onus uniuscuiusque diei. Tertio potest determinari, praecipiendo absolute actum aliquem, illique assignando certum tempus tanquam magis congruum ac magis conueniens exercitio illius. Arque istiusmodi est determinatio temporis Paschalis, facta ab Ecclesia, pro sumptione Eucharistiae ad satisfaciendum praeccepto Christi de ea dato: sicut est & illa, qua quis unam Missam fundat pro defunctis singulis hebdomadis: illiusque celebrationi assignat diem Lunae. Itemque illa qua Confessarius in poenitentiam imponit ieiunium seruandum die ueneris.

Quartum documentum est: Eum qui Eucharistiam sumere in Paschate omisit, non uideri liberum ab obligatione, quasi possit usque ad alterum Pascha sumptionem differre: sed teneri sumere, quamprimum moraliter potest. Istud cum Nauar. loco cit. tenent Suarez loco cit. & Azor in eodem cap. 30. q. 5. contra multos alios quos ipsi commemorant. Ratio est: quia obligatio praecipi determinantis certum tempus, cessat quidem cum determinatio sit primo aut secundo modo antedictis: ut qui omisit ieiunium in uigilia festi, aut non recitat horas canonicas, non

74

75

manet ea de causa obligatus ad aliquod sequenti die ieiunium, aut ad ieiundandum omittas canonicas horas: non cessat tamen cum sit tertio modo, vt declaratur exemplo obligationis soluendi censum annuum, dum sic imposita est alicui, vt teneatur tantam summam quotannis in censum soluere, & ad certitudinem maiorem, certus dies v.g. festum S. Ioannis Baptistae designatur solutioni faciendae. In quo si ea omittatur, non extinguitur eiusmodi obligatio, sed omisso ipsa magis vrget solutionem fieri. Quia ergo determinatio sumendi Eucharistiam facta ad tempus Paschale, est istius tertij modi (cum non sit ad finiendam obligationem praecipui diuini, sed ad impediendam dilationem nimiam illud implendi) is qui communionem omittit in Paschate, non manet vsque ad sequens Pascha liber ab obligatione communicandi: sed cum primum moraliter communicare potest, debet id facere ex vi determinationis Ecclesiasticae: quae non esset sufficiens, nisi sic praescriberet tempus, vt dilationem maiorem prohibeat.

Et certe si liberum esset communionem in vno Paschate omittam, vsque ad aliud Pascha differre, non esset vsus in Ecclesia, vt qui eam omittit compellatur per censuram satisfacere praecipui communicandi singulis annis, nec finatur expectare sequens Pascha. Cum igitur excommunicatio non solet ferri propter peccatum praeteritum, quia ratione praeteritum est: sed qua futurum: vt scilicet is qui illud commisit non permaneat in illo, seu non continuat illud: sane dicendum est propositi praecipui transgressionem magis ac magis continuari, quamdiu post elapsum tempus designatum adimpletioni, haec magis, magisque differtur.

76. Quintum documentum est: Ex eo quod ante tempus Paschale communicarit quis, siue ex deuotione, siue urgente mortis articulo, non liberari ab obligatione in eodem tempore comunicandi. Ratio est: quia praecipuum debet eo tempore impleri pro quo est impositum, si nulum interueniat iustum impedimentum. Praecipuum autem de quo agimus, impositum est pro tempore Paschali. Quare communicatio quae hoc praecipuum non est impletiua illius: manetque eadem obligatio quae antea erat. Id quod procedit, etiam si quis communicasset timens se non habiturum commoditatem comunicandi in Paschate: quia sicut singulis annis confitendi, ita & in Paschate comunicandi obligatio per hoc praecipuum imponitur, vt satis patet legenti cap. Omnis vtriusque sexus De poenitentia & remissa. adeo vt non satisfacere, qui communicat quidem, sed non in Paschate secundum expressam Ecclesiae determinationem. Deducitur ex hoc documento, quod tradit Azor in eod. cap. 30. quae. vltima, & satis fuisse in citata sect. 2. dub. 3. disputat Suarez: eum qui praevidet se Paschali tempore non habiturum commoditatem comunicandi, non teneri communionem anticipare ex vi praecipui Ecclesiastici, cum non possit ante illud ei satisfacere.

Si opponas posse satisfacere post illud: ex iusta enim causa de consilio Confessarii posse post idem tempus communionem differri, habetur ex ipso cap. Omnis vtriusque sexus. Respondetur hoc quidem verum esse, propterea quod ipsum in praecipuo expresse conceditur: non tamen illud (communicationem inquam anticipari posse) propterea quod ipsum non conceditur similiter. Nota obiter quod Henriquez habet in i. par. suae summae lib. 8. cap. 5. §. 3. in fine: eum qui in articulo mortis omisit communionem, si conualescat non teneri illud supplere noua communionem, sicut tenetur qui omisit in Paschate. Ratio est, quod obligatio iuris diuini suscipiendi Eucharistiam in articulo mortis, sit imposita tanquam onus temporis, nempe secundo modo ante proposito, num. 74. sub fine.

77. Sextum documentum est: Impeditos per censuram ne in Paschate communicare possint, si per eos non stet quominus absoluantur, excusari a peccato transgressionis praecipui de quo agimus. Hoc cum Nauar. in eod. num. 45. tenet Azor in memor. cap. 30. quae. 3. Et ratio est: quia nemo ad impossibile obligatur. Addit idem Azor in sequenti q. 4. cum eodem Nauar. ibidem, similiter excusari eum qui quolibet quadragenarij ieiunij die communicarit, si per

consuetudinem legitime praescriptam, aut per Papae privilegium, ad omnes eos dies, adimpletio praecipui communicandi extendatur in loco vbi degit. Nam talis consuetudo, sicut & Papae privilegium, praualere potest praecipuo Ecclesiastico.

SECTIO IV.

Pars prior: de iis quos diuinum praecipuum sumendi Eucharistiam obligat.

78. **Q**UOD tale praecipuum obliget omnes homines etiam non baptizatos Suarez in rom. 3. disput. 69. sect. 2. dub. 1. contra Sorum docet ex eo, quod verba Christi: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c. generalia sunt, & habita simpliciter ad omnes qui audiebant, tam Christianos, quam nondum Christianos: licet his non ante dari debeat quam susceperint baptismum, qui est sacramentorum suscipiendorum ianua. Verum ea in re, vt remota ab instituto nostro non est necesse nos immorari: vt nec in eo quod ille consequenter tradit non obligare infantes. Id quod expresse definitum est in Concilio Trident. sess. 21. cap. 4. & can. 4. his verbis: Si quis dixerit paruulis antequam ad annos discretionis peruenierint necessarium esse Eucharistiae communionem, anathema sit. De amenibus perpetuis, idem quod de infantibus sentiendum esse, quantumcumque sint aetate prouecti, patet ex eo, quod perinde ac infantes careant discretionem, nec vlla vnquam praecesserit in eis, sicut nec infantibus, deuotio huius sacramenti. Quae ratio est D. Thomae 3. par. quae. 80. art. 9.

De iis autem qui adulti vsi sunt ratione: sed postea in amentiam inciderunt, si quidem infirmitas illa non sit continua & perpetua, certum est, quod ea durante, necessitateque nulla vigente, non sit illis danda Eucharistia: sed expectandum esse donec ad sanam mentem redeant: quia id debetur euertentiae tanti sacramenti.

Dubium est vero, An possit aut debeat illis dari in articulo mortis, si tunc temporis amentiam patiantur. De quo Suarez in eadem sect. 2. dub. 3. Proque parte negante facit, quod ex D. Paulo in priori ad Corinth. cap. 11. ad dignam Eucharistiae sumptionem requiratur, vt homo probet se ipsum: quod facere nequit is, qui non est compos sui. Pro affirmante vero, quam D. Thomas loco citato sequitur, facit cap. Is qui, 26. quaestione sexta, cuius verba sunt: Is qui in infirmitate poenitentiam petit, si casu dum ad eum inuitatus Sacerdos venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim conuersus fuerit, dent testimonium qui eum audierunt, & accipiat poenitentiam: & si continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori eius Eucharistia.

Accedit ratio, quia iuxta Concil. Trident. sess. 21. cap. 2. in sacramentorum dispensatione: vt ipsa non sit illicita, sufficit rationem haberi, vt salua eorum substantia, suscipientium vtilitati, & eorumdem sacramentorum venerationi consulatur. At id seruari potest, dando in articulo mortis Eucharistiam ei qui priuatur vsu rationis, cuius antea compos fuit. Nam tunc venerationi sacramenti consulitur potest, cauendo ne vomitu vel exspuione Eucharistia reiciatur, aut aliter indigne tractetur, sicut olim factum est, quando ea nonnunquam data est paruulis. Ad haec in eo praecipue articulo consentaneum est, Eucharistiae administratione consulere vtilitati hominis fidelis, qui tunc maxime opus habet spiritali corroboratione.

Documenta notanda pro praxi.

79. **H**IC documenta quaedam pro communi vsu notanda sunt ex iis quae Suarez tradit. Primum est, Ecclesiam non solere praedictis Eucharistiam dare extra probabile mortis periculum: quia non decet vt ij qui non possunt cum propria deuotione accedere, fiant sine grauissima causa tanti sacramenti participes.

Secundum est: non tantum ei qui habet uicida interualla, sed etiam ei, qui cum antea haberet sufficientem vsu rationis, incidit in amentiam perpetuam, posse dari

Eucha-

Eucharistia viaticum in articulo mortis. Ratio est: quia talis perinde ac ille alter, subiectus fuit obligationi præcepti diuini de immendo Eucharistia, perindeque potuit habere huius deuotionem. Adde quod & ipsi inde distinguantur ab amentibus, qui nunquam vsi sunt ratione.

Tertium est, quando non potest facile caueri, sed moraliter timetur vomitus, aut alia sacramenti Eucharistia irreuerentia: ab illius administratione esse abstinendum: quia talis irreuerentia in se mala est: nec facienda sunt mala, vt eueniant bona, ex cap. 3. epist. ad Romanos.

Quartum est: cum de aliquo constiterit prius fuisse in statu peccati mortalis: non esse ei destituito vsu rationis dandam Eucharistiam, nisi simul constiterit prius quoque: vel fuisse sacramentaliter confessum, si potuit: vel si non potuit: saltem signa contritionis dedisse constet testimonio fide dignorum: qui illi adfuerunt: ex ante cit. cap. Is qui in infirmitate, 26. quæst. 6. Ratio vero est, quia talis nequit alio qui probabiliter credi dispositus sufficienter. Secus esset autem, si de eo non constaret fuisse prius in peccato mortali: quin potius antequam in talem rationis defectum incidere, piæ & religiosæ præ se tulisse voluntatem. Nam præsumendus est bonus qui malus non probatur. Neque refert, quod cum esset sanæ mentis, non petierit expresse sacramentum: quia vt bene ait Sylu. Euchar. 3. par. quæst. 5. dicto 9. ex bona ipsius præterita conuersatione verosimile est, quod si eiusmodi casum præuidisset, ipsum expetisset: cum nullus sit existimandus, dum contrarium non constat, non optare omnibus votis, vt Ecclesia sibi in necessitate subueniat medijs ad salutem opportunis. Nec item refert quod mente abalienatus nequeat tunc, iuxta Apostoli præscriptum, probare seipsum ante Eucharistia sumptionem: quia id potuit prius fecisse: atque dispositio, deuotioque actualis quam tunc habuit, censeri potest manere interpretatiua: quæ sufficit ad Eucharistiam non indignè sumendam, vt loco cit. habet Sylu. & ante eum Palud. in 4. dist. 9. quæst. 4. art. 2. concl. 3.

Quintum documentum: Cum energumens priuatur omnino rationis vsu, eadem seruanda esse cum illo ac cum amentibus. Cum vero compos est sui, tantumq; corporaliter vexatur, ita vt vexatio sit quasi corporalis ægritudo, potestque prudentis arbitrio absque irreuerentia periculo communicare; non esse illi Eucharistiam denegandam, cuius virtute & auxilio, vel dæmon expellatur, si possessio expediat ad Dei gloriam: vel ipse possessus sustineat patienter, & cum fructu suum laborem. Prior pars documenti est D. Thomæ in antecit. art. 9. ad 2. vbi de Energumens nondum baptizatis, interpretatur D. Dionysij præscriptum, vt abreptij ab inspectione sacramenti Eucharistia arceantur: de Energumens vero baptizatis eandem esse rationem, ac de alijs amentibus. Cui fauet quod in Concil. Elbertino cap. 37. habetur his verbis: Eos qui à spiritibus immundis vexantur, si in fine mortis fuerint constituti, baptizari placet: si vero fideles fuerint dandam eis esse communionem.

Posterior pars autem ex eo probatur: quod iuxta Concil. T. id. sess. 21. cap. 2. in sacramentorum dispensatione, vt ea non sit illicita, sufficit vt salua ipsorum substantia, suscipientium vilitati, & eorumdem sacramentorum venerationi consulatur. Nec impedit, quod in illis ex corporali vexatione iudicium rationis debilitetur: quia satis est quod possint aliquam deuotionem huius sacramenti concipere, illudque discernere à cæteris cibis, vt ipsum eis denegari non debeat ex D. Thom. in corp. eiusdem articuli noni.

Quæ ratio ostendit quoque, ægrotantibus eam non esse denegandam ob id, quod videantur aliquo modo delirare: dum modo interrogari dicant, se optare suum Deum & Saluatorem Christum recipere. Idem etiam dicendum esse de senectutis habet Henriquez in lib. 8. sue Summæ cap. 42. §. 3. in fine, alijs citatis in margine litera S, addens non esse communiter Eucharistiam danda talibus sed solum cum vrget obligatio præcepti, siue diuini, vt in articulo mortis; siue humani, vt in Paschate.

Eiusdem questionis quarta pars posterior, de his quos præceptum Ecclesiasticum obligat.

82

Ex verbis capituli, Omnis vtriusque sexus, De pœnitent. & remiss. intelligitur minime obligari infideles non initiatos baptismo: neque eos fideles, qui ad annos discretionis nondum peruenerunt: ceteros vero omnes obligari. Dicitur enim omnis vtriusque sexus fidelis postquam ad annos discretionis peruenerit, &c. Quando vero censendus sit fidelis ad annos discretionis peruenerit magna difficultas est: pro cuius explicatione trademus aliquot documenta.

Primum est: Quod etsi verba proposita constitutioni Ecclesiasticæ, communia sint præcepto confessionis, & communionis: ita vt illud idem tempus ætatis videri possit ab Ecclesia designatum communioni, quod est confessioni: communem tamen Ecclesiæ consuetudinem, illa sic interpretatur, vt non ideo sit opus hominem statim ac habet rationis vsu, quo peccati mortalis (atque adeo obligationis confitendi) capax sit: obligari præcepto communicandi in Pascha: sed aliquandiu, etiam per aliquot annos, ad confitendum obligari, vt priusquam obligetur ad communicandum. Cuius interpretationis ratio sumitur ex materia vtriusque præcepti, quæ est confessio, & Eucharistia susceptio. Illius enim peculiaris necessitas postulat vt vsus ipsius non differatur: huius vero peculiaris dignitas, requirit vt ad vsu eius maturior ætas expectetur, vt suscipiens possit conuenienti deuotione ad eam accedere, & grauiori iudicio inter eam & alios cibos discernere. Quæ de causa in cit. cap. Omnis vtriusque sexus, absolute quidem præcipitur confessio: sed communio præcipitur in ordine ad prudens iudicium Confessarij: addita illa exceptione, nisi forte de proprij Sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum. Tale autem prudens iudicium Confessorum, solet esse vt diutius communio, quam confessio differatur.

Secundum documentum est: In qua ætatis parte incipiant pueri habere discretionem sufficientem ad obligationem præcepti communicandi, non posse certa regula definiiri. In hoc scite omnes, vt disput. 7. sect. 1. Sua ez omnes, conueniunt: & merito, quia constat, id pro varietate locorum, educationis, & ingenij variari, vnde iuxta Catechismum iussu Concilij Tridentini editum in cap. De Eucharistia, non longe à fine, ac D. Thomam & alios, quos ibidem Suarez citat: tale quid degerminandum à particulari relinqui debet arbitrio parentum & Confessarij, ad quos pertinet explorare & à pueris inquirere, an huius admirabilis sacramenti cognitionem aliquam acceperint, & gustum habeant, prout in eodem Catechismo dicitur. Siue vtrum discernant quod corpus Christi puro corde, ieiunij, præmissa confessione, & seruatis alijs per Ecclesiam institutis: debeant recipere. Quæ in re notare iuuabit, quod idem Suarez tangit terminum temporis de puero dubitandi: An habeat discretionem sufficientem ad Eucharistia sumptionem, contineri posse ab anno decimo ad decimum quartum, quia moraliter loquendo, neque ante illud incipit, neque vltra hunc, differat vsus plenior rationis.

Tertium documentum est: Pueros qui nunquam communicauerunt, non esse vrget ad Confessarij statim atque aduertuntur ætatem attingisse in qua possint licite communicare: sed sufficere vt iubeantur communicare in sequenti Pascha: quia illud est tempus ad quod Ecclesia determinat obligationem diuini præcepti de sumenda Eucharistia: quin, vt Sua ez existimat, potest vnus aut etiã alter annus expectari: quia consentaneum est, sic Ecclesiæ mentem interpretari in hæc, vt existimetur non obligare pueros cum primum ipsa potest: sed eis facere potestatem expectandi per aliquod tempus: tum ob maiorem sacramenti reuerentiam, tum ob maiorem fructum suscipientis cum maiore deuotione, tum ob periculum transgressionis, cui facile exponuntur pueri: tum demum vt A. zor habet in 1. par. moral. institut. lib. 7. cap. 30. q. 10. in fine, ne

83

84

alij offendantur, si Eucharistia detur admodum paruulis, etiam si polleant iudicio.

Ceterum documentum hoc procedit tantum quoad obligationem communicandi extra mortis articulum. Nam in mortis articulo (pro quo Ecclesia non determinauit preceptum diuinum, cum ex se, quoad illud tempus, iam esset sufficienter determinatum, iuxta antedicta quæst. 3. propo. 2.) non expedit expectare diutius: sed cui cumque Christiano habenti rationis usum sufficientem ad peccandum, & capaci sacramentalis confessionis, dandum est Eucharistia viaticum, sicut Nasar. consilium in Enchir. cap. 21. num. 57. Suarez obligatoriam esse tenet in fine citate sectionis: quia talis capax est fidei qui possit percipere vim & obligationem verborum Christi, Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c. Est item sufficientis erga hoc sacramentum reuerentia, ratione cuius velit ita manducate, vt prius probet se per confessionem ne indigne manducet. Estque in eo periculo constitutus, in quo non expectat tempus commodius ad id ipsum sacramentum cum meliori dispositione recipiendum, vt obligationi sibi à Deo impositæ satisfaciatur.

35. Quartum documentum est: Pueros cum dubitare coeperint, an teneantur Eucharistiam sumere, satisfacere obligationem præcepti diuini, quam Ecclesiastici, si in eo parentum & Confessorum iudicium sequantur. Ratio est: quia dubitantes de sufficienti discretionem, & consequenter de dicta obligatione, an eos iam adstringat, excusantur à peccato per ignorantiam; qua probabilis ex parte est, quoad ad illam depellendam leceat id, quod tenebatur facere: nempe exquirere parentum & Confessorum consilium, ad quos pertinet ea de re iudicare: ita vt ipsi magis aduertant ad penam peccati mortalis, si quod in ea committatur; quam pueri: vt notant Tabiena in verbo Communicare num. 6. & Caiet. in verbo Communio; addens id procedere etiam in 14. aut 15. anno illi non communicent. Ampliusque monens pueros, si ante prudentiam sint: & parentes, si dubitent, debere Confessorum iudicium exquirere, an iidem pueri habeant discretionem sufficientem ad communionem: illudque sequi tanquam magis per Ecclesiam probatum: vt intelligitur ex verbis illis in cap. Omnis vtriusque sexus, De penitentia, & remiss. Nisi forte de proprii Sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum.

Quintum documentum est: Mortaliter peccare patrem, tutorem, curatorem, aut heredem, qui fortaliter negligit procurare, vt sui liberi, pupilli, minores, aut famuli domus sue viuentes, & ad communionem obligati, eam sumant tempore debito: præsertim si sciant aut scire debeant illos non communicaturos, nisi à se moneantur. Ita docet Nasar. in Enchir. cap. 21. num. 57. Et probatur: quoniam tales tenentur suos, vt ad bonum promouere, sic à peccato reuocare, iuxta cap. Duo. 23. quæst. 4. & ideo spiritualia reppedia, maxime posita in præcepto, eis inculcare. Monet autem idem Nasar. vt & Caiet. loco cit. excusati posse à peccato penitentes, qui ob reuerentiam sanctissimi sacramenti seruarent consuetudinem in sua prouincia receptam, qua pueri solent tardius ad communionem admitti v. g. 1. tantum aut 15. anno: tanquam non ante habentes reuerentiam & deuotionem sufficientem. Verum tamen videtur consilium parentibus dandum, ne occasione reuerentia patiantur suos nimium differre tam salutaris cibi summptionem: sed totam rem committant iudicio periti ac prudentis Confessorij memores rationi consentaneum esse vt ante immunditiam, auctor puritatis possideat puero- rum suorum animas.

QUESTIO V.

Qualis sumptio Eucharistia requiratur ad satisfaciendum præcepto de ea dato.

86. **T**RES modos sumendi sancti Eucharistia sacramentum distinctos à Patribus approbat Concil. Trident. sess. 13. cap. 8. illosque negantes anathemate ferit ibidem canonè octauo. Primus est, quo sacramentaliter solum-

modo sumitur: vt sit cum reipla quidem sacramentum ipsum sumitur, sed sine effectu gratiæ sacramentalis, quia sicutur indigne, & cum peccati mortalis conscientia, sicut sumpsit Iudas. Secundus est, quo sumitur solummodo spiritualiter: vt sit ab iis, qui voto positum illum celestem panem edentes, fide viua, quæ per dilectionem operatur, fructum eius, & utilitatem sentiunt: quæ verba sunt Concilij Trident. in citato cap. 8. Ex quibus intelligitur: vt baptismum, sic Eucharistiam suscipi posse in voto, nempe firma fide credendo Christum in ea vere contineri, sinceroque charitatis affectu ipsum complectendo, seque illi uniendo. Tertius modus est, quo sacramentaliter simul & spiritualiter sumitur, vt sit ab iis qui prius se probantes tanquam vestem nuptialem induiti, ad hæc diuinam mensam accedendo, percipiunt reipla sacramentum & gratiam sacramenti. Cum autem hæc ita sint, dubium non est præcepto satisfieri, sumendo Eucharistiam hoc tertio modo, non item sumendo 2. modo. De solo igitur 1. difficultas est. An nimirum ad satisfaciendum præcepto siue diuino siue Ecclesiastico de Eucharistia, sufficiat hanc tantummodo sacramentaliter sumere.

Pro cuius parte negante facit, quod talis Eucharistia vltus sacrilegus sit, & diuino cultui contrarius: atque adeo peccatum grauissimum, vt habitum est quæst. 2. ita vt nullo modo videatur esse posse materia tam salutaris præcepti: præsertim cum tam Christus quam Ecclesia præceperint Eucharistia summptionem sub ea ratione, qua confert ad Dei cultum & salutem animarum. Item quod D. Paulus in priori ad Corinth. cap. 11. ad illam requirit præcedentem probationem, qualem ex Concil. Trident. sess. 13. cap. 7. consuetudo Ecclesiastica interpretatur: vt nullus sibi conscius peccati mortalis, absque præmissa sacramentali confessione, ad sacram ipsum Eucharistiam accedere debeat. Quam consuetudinem ab omnibus Christianis perpetuo seruandam esse idem Concilium decernit. Accedit, quod Ecclesiæ præceptum non sit simpliciter de sumenda Eucharistia, sed de sumenda reuerenter. Memorati enim capituli Omnis vtriusque sexus, verba sunt ista, Suscipiens reuerenter ad minus in Pascha Eucharistia sacramentum. At non sumit reuerenter qui sumit cum conscientia peccati mortalis. Ergo nec satisfaciunt tali præcepto Ecclesiæ, sicut nec is qui Horas canonicas recitat sine attentione interiori, satisfaciunt præcepto eius deuote recitandi, dato ab Ecclesia in cap. Dolentes De celebr. Missarum.

Sententiam tamen oppositam tenet Suarez in memorata disput. 70. sess. 3. docens satisfieri præcepto tam diuino, quam Ecclesiastico, sacramentaliter tantummodo Eucharistia sacramentum sumendo. Ratio præcipua illius est: quod ex D. Thomæ 2. quæst. 100. art. 9. lex siue diuina siue humana præcipiens actum, non præcipiat illius modum, nisi is essentialis sit eidem actui: sicut essentialis est amor qui debetur Deo, summum esse: orationi, fieri cum attentione: confessioni sacramentali, fieri integre, & sic de quibusdam aliis. Et conscientia puritas non est de essentia sacramentalis communionis: quia negari non potest, eum reuera communicasse sacramentaliter, qui voluntarie ac scienter sumpsit Eucharistiam, quamuis indigne sumpsit: & per consequens impleuisse præceptum quoad substantiam actus, de quo agimus. Ceterum subtili discussione Theologis scholasticis relicta, ad quos ea spectat, contenti erimus aliquot documentis ad praxim accommodatis.

Primum est: Communicando cum conscientia peccati mortalis eo tempore, quo præceptum diuinum obligati non tantum perpetrari peccatum omissionis, transgressionis præcepti affirmatiui: sed etiam peccatum commisionis, transgressionis præcepti diuini negatiui, de non sumenda indigne Eucharistia, iuxta illud D. Pauli in priori ad Corinth. 11. Probat autem seipsum homo, &c. Atque ista ratione, vt notat Azor in 1. par. moral. in sit. lib. 7. cap. 39. quæst. 12. prior sententia procedere potest.

Secundum est: Eum qui peccati mortalis reus est reuertens, sed id nescit, putatque bona fide se legem peccatorum contritionem habuisse, aut rite de eis confessum esse: suscipiendo sacramentum Eucharistia, satisfacere

eam diuino quam Ecclesiastico praecepto. Ratio est: quia cum nemo debeat esse de propitiato peccato sine metu, Ecclesiastici, nec etiam debere esse de adimpleto Eucharistiae praecepto: alioqui enim perpetua in quietudine anima duxaretur. Accedit, quod quamuis talis sumat sacramentum sine gratia antecedente, non tamen sine comitante, quae per sacramentum acquiritur, dum praua voluntatis obex non ponitur.

Tertium est: Communicantem in Paschate cum peccati mortalis conscientia, sacramentaliter tantum sumendo Eucharistiam: peccare quidem mortaliter contra ius diuinum indigne sumendo: non tamen, ut communem Theolog. sententiam esse loco cit. ait Azor, contra praeceptum Ecclesiasticum, quod implet secundum eius substantiam: conscientem in reali sumptione sacramenti, quam ipse exequatur. Neque refert, quod non exequatur debito modo; quia modus non cadit in praeceptum, ut ostendit ratio ante allata pro posteriore sententia. Aduerbum autem, reuerenter, quod est positum in ipso praecepto Ecclesiastico, Suarez intelligendum ait, de reuerentia exteriori, vel de interiori, quae consistit in recognitione sanctitatis huius sacramenti, & voluntate recipiendi illud, ut rem sacram & diuinam.

Quartum est: Excommunicatum, aut alia censura Ecclesiastica a perceptione Eucharistiae exclusum, sumendo eam peccare, tum contra ius diuinum prohibens ne quis indigne ad illam accedat; tum etiam contra ius Ecclesiasticum, quod a tali accessu illum arceat: hoc ibidem notat Azor. Addens nihilominus talem de sumenda praeceptum implere Ecclesiasticum, si in Paschate sumat. Quod patet ex antecedentibus.

Difficultas proposita quaestioni annexa, De cuius manu suscipi debeat Eucharistia, ut praeceptum de ea datum impleatur.

Qualitas sumptionis Eucharistiae requisita ad implementationem praecepti siue diuini, siue Ecclesiastici iam declarata est ex parte sumentis: sequitur ut similiter declaratur ex parte eius de cuius manu Eucharistia sumi debet ex praecepto siue diuino, siue Ecclesiastico: qui sine dubitatione alius non est, quam ille qui ex iure siue diuino siue Ecclesiastico Eucharistiam ipsam licite ministrare potest. Quibus autem talis potestas insit, declaratur sequentibus propositionibus.

Prima est: Solos quidem Sacerdotes diuino iure potestatem habere dispensandi Eucharistiae sacramentum: non tamen ut necesse sit eandem per seipsum exequi, neque aliorum opera & ministerio uti. Hanc late tractat Suarez in sequen. disput. 72. sect. 1. Sed satis est ad confirmationem prioris partis adferre diuini iuris interpretationem Ecclesiae communem consuetudinem. Ea enim est, ut sicut Sacerdos solus sacrificat; sic ut solus, quod Deo obtulit, populo communicet. De qua re Concil. Trident. sess. 13. cap. 8. In sacramentali, inquit, sumptione Eucharistiae, semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici a Sacerdotibus communionem acciperent, Sacerdotes autem celebrantes, seipsum communicarent: qui mos tanquam ex traditione Apostolica descendens, iure ac merito retineri debet. Ad confirmationem vero partis posterioris facit quod olim a Diaconis hoc sacramentum dispensatum sit, ut Suarez pluribus auctoritatibus ostendit in eadem sectione paulo post in initium: quodq; nunc in casu necessitatis idem eisdem committi possit ex sententia D. Thomae 3. par. qu. 82. artic. 3. ad 1. communiter recepta, per cap. Praesente, dist. 93. Id autem fieri non posset si iuri diuino repugnaret Sacerdotem id administratione Eucharistiae uti opera alterius.

Vbi aduerte, differre Eucharistiae sacramentum ab aliis sacramentis, quod in his usus non distinguitur a sacramento ipso: & ideo cui ex iure diuino non est datum ut possit conferre sacramentum, eidem prohibitum esse illud dispensare; quoniam duo ea separari nequeunt. In sacramento vero Eucharistiae distinguitur: ita ut effectio &

collatio sacramenti sint re distincta & separabiles: unde necesse non est, ut is cui non est data potestas illud conficiendi, sit iure diuino exclusus ab omni potestate illud dispensandi. Quapropter Ecclesia (cui Christus quae ad dispensationem sacramentorum pertinent, salua eorum substantia, commisit ex Concil. Trident. sess. 21. cap. 2.) eandem dispensationem rationabili de causa committere potest non Sacerdoti. Verum in tanta, quae nunc est, Sacerdotum multitudine, & Diaconorum, qui eo gradu contenti sunt, paucitate, talis commissio vix est in usu, sicut nec esse necessarium est: ideoque pluribus de ea agere nihil est opus.

Secunda propositio est: Non esse liberum suscipere a quolibet Sacerdote Eucharistiae sacramentum: sed a proprio Pastore, vel ab alio Sacerdote de eiusdem Pastoris licentia accipiendum esse. Haec habetur ex Concil. 1. Carthag. cap. 7. & ex Mileuitano c. 18. & ex c. Omnis vtriusque sexus, De poenitent. & remiss. Et confirmatur ratione: quia conclusio est, ab omnibus recepta (ut habet Suarez sub initium sequentis sect. 2.) non esse liberum cuilibet Sacerdoti sacramentum Eucharistiae ministrare; sed solum habenti ordinariam iurisdictionem in eum cui ministratur, aut ad id munus delegato per eum qui habet dictam iurisdictionem: quia pascere gregem Christi, non est munus cuiusque, sed proprii Pastoris: pabulumque praecipuum ouium Christi est sacrosancta Eucharistia. Quod si ita est, neque licet a quocunque, sed tantum a proprio Sacerdote Eucharistiam sumere: ita ut sumens ab alio, sine proprii licentia saltem tacita, aut priuilegio: siue in Paschate, siue extra illud etiam in articulo mortis, peccet mortaliter, ut expressit Nauar. in Enchir. cap. 21. numero 52. Et probari potest: quia praeterquam quod non conformat se Ecclesiasticae ordinationi, cooperatur peccato mortali, quod ex communi sententia committit Sacerdos ministrans Eucharistiam sine debita iurisdictione aut facultate, tanquam is qui ius alienum usurpat contra pacem & debitam gubernationem ac ordinem Ecclesiae.

Circa quod aduerte duplicem distingui iurisdictionem in ordine ad sacramentorum administrationem; vnam ordinariam, quae ex officio proprio pascendi oues, conuenit pastori iure ordinario; ut summo Pontifici in tota Ecclesia, Episcopo in suo Episcopatu, & Parocho in sua Parochia: alteram vero delegatam quae conuenit iis quibus ipsi proprii pastores per facultatem vel priuilegium concesserint. Quod fieri potest, tum ex parte ministrantis, committendo ei tale ministerium: tum ex parte recipientis, dando ei facultatem seu priuilegium eligendi sibi Sacerdotem, qui ei ministret sacramentum Eucharistiae.

Aduerte secundo ex Nauar. loco cit. videri excusandum a praedicto peccato mortali, eum qui sacramentum Eucharistiae acciperet aut ministraret, quando ex circumstantia personae, vel temporis, vel alicuius iustae causae, credi potest iudicio boni viri, Parochum fore contentum, si rem intellexerit. Ratio est: quod iurisdictione non requiritur in ministrante Eucharistiam tanquam pertinens ad substantiam talis ministrationis, sicut pertinet ad substantiam ministrationis sacramenti poenitentiae: sed solum ad debitum ordinem & modum seruandum in gubernatione populi Christiani. Vnde ad licitam Eucharistiae administrationem sufficere potest probabilis spes ac praesumptio de voluntate pastoris dandi iurisdictionem; seu quod factum probabit ubi audierit: non item ad administrationem sacramenti poenitentiae, quemadmodum Doctores significant, cum dicunt ratihabitionem de futuro, seu futurum pastoris consensum, ad talem non sufficere. Aduerte 3. latam quidem esse excommunicationem in Clement. 1. De priuilegiis, reseruatam summo Pontifici (de qua egimus in praeced. libro 18. nu. 408. & tribus sequentibus) in Religiosos, qui sine facultate parochialis Presbyteri administrant Eucharistiam clericis vel laicis: sed teste Nauar. in Enchir. cap. 21. num. 52. Leonem decimum concessisse cuilibet Sacerdoti ordinis Minorum, ut quouis anni die sacrosanctum Domini corpus ministrare possit,

exce-

VAL
KTS
D. A.

excepto solo die Paschatis. Vnde intelligitur idipsum pariter concessum esse Religiosis illis, qui gaudent eiusdem ordinis priuilegio, ex indulto Summi Pontificis.

92.

Tertia propositio est: Parochum in sua parochia facultatem administrandi Eucharistiam posse delegare simplici Sacerdoti, etiam si non sit ab Episcopo approbatus ad sacramenta administranda. Hanc tenet Suarez in citata disput. 72. sect. 2. §. Duo vero. Et probatur: quia præter potestatem ordinis quam quiniis Sacerdos habet, & potestatem iurisdictionis, quam Parochus dare potest, requirit approbationem Episcopi ad Eucharistia ministracionem, non videtur aliunde probari posse, quam ex Concilio Trident. sess. 23. cap. 15. ubi statuitur, nullum posse confessiones audire secularium, seu pœnitentiæ sacramentum secularibus administrare, nisi ab Episcopo idoneus iudicetur, & approbationem obineat. Sicut enim facta potestate audiendi confessionem alicuius, censetur quoque facta potestas administrandi Eucharistiam eidem, ita etiam posito impedimento audiendi confessionem, censetur quoque posito administrandi Eucharistiam. At hoc argumentum non conuincit. Nam ratio illius statuti est difficultas audiendi confessionem, requirentem in Confessario scientiam, prudentiam, & alias qualitates, quas constat non esse similiter necessarias ad Eucharistiam administrandam. Vnde non sequitur. Approbatio Episcopi requiritur ad confessiones audiendas: Ergo & ad administrandam Eucharistiam: præsertim cum in materia odiosa (qualis censeri potest iurisdictionis Parochi restrictio, qua non permittitur uti opera alterius quam approbati ab Episcopo) non sit facienda extensio verborum legis ultra illorum proprietatem, neque ad alium casum.

Deinde licet concedens facultatem audiendi confessiones, censeri possit simul concedere facultatem ministrandi Eucharistiam: quia concessio difficiliore, præsumi potest concessum facilius: non ideo tamen recte colligitur, quod prohibens audicionem confessionis, consequenter prohibeat administracionem Eucharistia: quia ratio potest esse prohibendi difficilius, quæ non sit prohibendi id quod est minus difficile. Obiter nota in hac re (sicut in alia docet Caietan. in verbo *Excommunicato* cap. 63.) bonam fidem à peccato excusare eum, qui si talem licentiam requirit sciret, omnino peteret: sed ex obliuione, aut ex ignorantia iuris non petit. Pro quo vide dicta de ignorantia inuincibili lib. 11. numero 21. & aliquot sequentibus.

93.

Quarta propositio: Deficiente Parocho, & vigente articulo mortis necessitate, posse fideles accipere Eucharistiam à simplici Sacerdote, siue religioso, siue seculari. Hæc contra Nauar. & Syluestrum tenet cum Angelo Suarez in fine citate sectionis 2. Et probat: quia in eo articulo, ut Ecclesia simplici Sacerdoti cõcedit potestatem administrandi pœnitentiæ sacramentum: ita & administrandi Eucharistiam, iuxta cap. Quod in te. De pœnit. & remiss. Deinde pietas matris Ecclesie exigit ut suis filiis subueniat non tantum in extrema necessitate spiritali, sed etiam in graui, qualis est sacrosanctæ Eucharistia in articulo mortis. In aliis vero necessitatibus, ad hoc ut de manu simplicis Sacerdotis licite Eucharistia accipiatur, requiritur præsumpta rationabiliter Parochi voluntas, vel certe Episcopi, vel Summi Pontificis, si de Parochi priuata voluntate iniqua constaret, quemadmodum habet Suarez. Ex quo in fine sequentis sectionis tertiae addit, in extrema necessitate mortis, quando non est qui ministrat, posse habentem apud se Eucharistiam seipsum communicare, ut fecisse ait nostra ætate Regiã Scotiæ cum esset martyrium subitura.

94.

Quinta propositio est: Sumentem in Paschate Eucharistiam de alterius manu, quam proprii Sacerdotis sine licentia ipsius, non satisfacere præcepto Ecclesiastico. Hæc patet ex cap. Omnis utriusque sexus, De pœnit. & remiss. iuncta, illud interpretantur, communi fidelium consuetudine: qua tunc temporis, vel Eucharistiam sumunt in sua Parochia, vel alibi sumendi licentiam à Parocho petunt, nisi aliunde eam habeant. Hinc colliges, quod etiam docet Suarez in fine præcedentis sectionis secundæ, comunicantem in Paschate de alterius manu quam pro-

prij sacerdotis sine ipsius licentia, teneat quamprimum potest in sua Parochia communicare: nisi sit viator. Cuius exceptionis ratio est: quod Caietan. dicit in verbo *Absolutio a peccatis*, se legisse Eugenium quartum concessisse seu declarasse viatæ vocis oraculo, viatores ubi se inuenierint in Paschate, vendicos tanquam adeptos incolatum, quoad sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistia. Vnde ipse colligit non esse illis in Paschate opus licentia Parochi nequidem interpretatiua: sed posse tunc ab illis Confessoribus absolui à quibus incolæ absoluantur. Adde, ob eandem rationem, & Eucharistiam suscipere ab iis à quibus incolæ illam suscipiunt. Quod Azor in 1. par. moral. instr. lib. 7. cap. 30. quest. 8. intelligit de viatoribus, qui extra suam parochiam ad certum tempus vel domicilium habent, vel commorantur: vel qui in ipso tempore Paschatis in aliena Parochia constituti ad suam commode accedere nequeunt.

Ultima propositio est: Si Parochus liberum relinquat suis subditis, ut in Paschate ubi voluerint sacrosanctam Eucharistiam sumant: posse tunc ad satisfaciendum præcepto Ecclesiastico, etiam de Religiosorum manibus eam sumere: non obstante Clemen. prima De priuilegio cuius ante meminimus propof. 2. Nam quod in ea Religiosi prohibentur, sine speciali Parochiani Presbyteri licentia sacramenta Eucharistia, Matrimonij, & Extremæ vntionis administrare laicis: eum sensum habet ex glossa ibid. (ex qua Azor id notat in sequen. quest. 9.) quod exprimi debet Sacramentum illud ex tribus memoratis, ad quod administrandum licentia datur: non autem quod necessario specialis & expressa mentio fieri debeat personarum pro quibus licentia datur: vnde intelligitur eiusmodi prohibitionem non obstare quin memorata licentia valeat.

Atque hæc hæc tenens de communi obligatione Christianorum sumendi sacrosanctam Eucharistiam: quam cum nequeant sumere nisi ministrantibus Sacerdotibus, non esset sufficienter illis prouisum, nisi hi pariter obligarentur ad eam administrandam. Quæ obligatio esse potest, vel ex iustitia, vel ex caritate: quarum priore obligantur Parochi & ceteri curam habentes animarum, respectu suorum subditorum: quia ex officio incumbit illis tanquam pastoribus, præbere debito tempore omnibus suis spirituale vitæ pabulum: quale imprimis est sancta Eucharistia. Posteriore vero obligantur quoque ceteri Sacerdotes: quia qui potest subuenire alterius spiritali necessitati, id facere tenetur etiam sub mortali, iuxta communem doctrinam de elemosyna, in casu grauis necessitatis, qualem pari viatici, censetur is qui versatur in articulo mortis.

Quodnam autem sit illud tempus debitum, in quo Parochi ex iustitia tenentur Eucharistia ministrare suis subditis, difficultas est. De qua Suarez disput. 72. sect. 3. duas refert opiniones: vnam Richardi & Syluest. existimantium esse tantum illud, in quo Parochiani ex præcepto tenentur communicare: nempe articulum mortis, & tempus Paschale. Alteram vero Adriani, Soti, & Nauarri omne illud tempus in quo iidem Parochiani, idipsum Sacramentum petunt rationabiliter: nempe, non nimis frequenter, nec ultra quam deceat statum ipsorum, aut Sacramentum reuerentiam. Quam sententiam ille sequitur ut magis consentaneam officio pastoris, ex quo tenetur procurare salutem animarum: cui salutis non esset satis prouisum, si paruuli peterent panem, nec esset qui eis frangere deberet. Quamquam si essent alij qui ex commissione ipsius, vel ex priuilegio Papæ Pœnitentiæ & Eucharistia sacramenta ministrare solerent, ad quos sine dispendio vel difficultate accedere possent, Parochianos volentes communicari aut communicare, Parochus posset ipsos ad tales remittere; cum ea tamen significatione paternæ curæ, ut ipsos non auocet à frequenti Sacramentorum vsu: ad quem illos pro eadem paternæ cura debet allicere.

CAP. VI.

In quo traditur explicatio questionum, quibus inquiritur de necessarijs ad dignè sumendam sacrosanctam Eucharistiam.

SUMMARIVM.

- 97 Dispositio ad Eucharistia susceptionem requiritur non modo ex parte corporis, sed etiam ex parte animæ.
- 98 Sola fides non est sufficiens dispositio animæ ad eam sumptionem.
- 99 Peccatum indignè sumendum sacrosanctam Eucharistiam.
- 100 Sumere Eucharistiam peccando venialiter, non est de se peccatum plus quam veniale; quale tantum etiam committitur, qui ex multitudine venialium se sentiens sine devotione accedere, non excitat dolorem cum proposito emendationis.
- 101 Habentem peccatum veniale in habitu, ad Sacramentum Eucharistia accedere sine dolore de eo, non est de se peccatum.
- 102 Actualis devotio quatenus requisita sit in sumptione Eucharistia.
- 103 Usus Sacramenti Penitentia est necessaria dispositio ad Eucharistiam dignè sumendam, & quomodo.
- 104 Necessitas impediendi Ecclesiasticum preceptum non excusat ab obligatione ad talem dispositionem.
- 105 Quod talis necessitas excusans, sit tum articuli mortis, tum vitæ infamiam vel scandalum.
- 106 Quomodo eadem sit quoque necessitas prosequendi Missam inchoatam.
- 107 Quo item modo sit in Parocho necessitas satisfaciendi suo officio.
- 108 Depenuria Confessarij in tribus casibus excusante ab eadem obligatione.
- 109 Qui sumptioni Eucharistia peccati mortalis sibi conscius non potest premittere Sacramentalem confessionem, tenetur premittere contritionem perfectam: quem tamen inculpari ignorantia, bonas fides excusare possunt.
- 110 Obligatio Sacerdotis quamprimùm confitendi, cum sibi conscius peccati mortalis celebravit non premissa confessione, ad alios a ratione communicantes non extenditur.
- 111 Illicitum quidem non est de se (etsi consilium non sit) statim post peccatum mortale commissum Eucharistiam sumere.
- 112 Dispositio ad eam ex parte corporis, & de precepto quod Sacerdoti datur communicandi cum stola.
- 113 Quatenus seditas corporis cenatur impedimentum sumendi Eucharistiam.
- 114 Carnalis pollutio quomodo sit peccatum.
- 115 De proveniente ex peccato mortali quid sit statuendum in ordine ad Eucharistia sumptionem.
- 116 Quid de proveniente ex peccato veniali, vel ex causa merè naturalis.
- 117 Quid de actu coniugali.
- 118 Summentem Eucharistia Sacramentum oportet ieiunium esse ieiunio nature.
- 119 Requisita ad tale ieiunium.
- 120 Necessitas ob quam potest quis Eucharistiam sumere non ieiunius.
- 121 Eucharistiam consecrare extra Missam, neque hanc post cibum, aut potum dicere licet, ut existentem in articulo mortis dari possit viaticum.
- 122 Tres casus in quibus ob reverentiam Sacramenti Eucharistia, ipsum sumi potest à non ieiunio.
- 123 De sumptione particularum Eucharistia tenenda ad vitandam Sacramenti irreverentiam.

sibi libis speciebus realiter existit, & sumitur in Eucharistia; tale quid existit, à nobis in quibus defectus exterioris retentio-
tia, qua sit interioris fidei & religionis signum, vulgarisq; sumendi
modus, infidelium & irreligiosum inducat animi. Vnde istius-
modi questionum, aliæ ad animam, & aliæ ad corporis neces-
sariam dispositionem pertinent.

QVÆSTIO I.

An sola fides sit necessaria ad dignè sumendam Eucharistiam.

AD hanc respondendum est negativè, ex definitione
Concil. Trident. sess. 13. cap. 7. Et ratio est, quia cum ve-
ra fide potest quis conscientiam habere peccati mortalis, iux-
ta illud Matth. 7. Non omnis qui dicit mihi, Domine Do-
mine, intrabit in regnū cœlorum, &c. Cum qua tamen con-
scientia nemo potest ad sacrosanctam Eucharistiam dignè
accedere, ut patet ex citato cap. 11. prioris ad Corinth. & la-
tius docet id aduersus hæreticos Bellarm. lib. 4. De Euchar. cap.
17. 18. & 19.

Vbi aduerte conscientia habere peccati mortalis dici, non
modo de eo qui affectum habet peccati, sed etiam de eo qui
etiā affectum non habeat ad peccatum mortale, tamen sciens
illud à se antea commissum esse, & adhuc in ipsius anima quo-
ad maculam & reatum perseuerare, non dolet de illo, nec il-
lud detestatur sufficienter ad illius expulsionem. Vnde cum
Sacramentum Eucharistia dicitur indignè suscipi, cum pec-
cati mortalis conscientia, idem est ac si dicatur, ultra rectam
fidem, in eo qui se fecit peccato mortali contaminatum, re-
quiri penitentiam, tanquam necessariam dispositionem ad
consequendum eiusdem Sacramenti salutarem diuinæ gratiæ
effectum, ac vitandum peccatum mortale quod indignè su-
mens committit, iuxta Apost. loco cit. cum ait, iudicium
sibi manducat & bibit.]

Quod procedit etiam (non obstante quæ sentitur respici-
scendi difficultate) in ijs qui in concubinato viuunt, vel in-
ueteratum odium exercent, vel vehementi alia perturba-
tione sic occupantur, ut eam neque facile deponere possint,
neque ad contritionis gradum attingere, propositumque abso-
lutum concipere non peccandi de cætero. Non enim excusat
eos impossibilitas, quia licet talibus difficile sit ad Eucharis-
tiam sese disponere, vt valeant dignè sumere; nulla tamen
occurrit difficultas tanta deponendi prauam voluntatem,
quin ea superari ab ipsis possit, iuuante Dei gratia, quæ non
deest facientibus quod in se est, ad eadem gratiæ cooperan-
dum. Vnde neque ob talem difficultatem excusantur à trans-
gressione præcepti Ecclesiasticæ, nec communicantes in Pa-
schate, nisi illa esset tanta, ut eam superare quasi moraliter
impossibile videretur. Quo casu interdum poterit ratio suf-
ficiens esse ad excusandum hominem, ne pro eo tempore co-
municare teneatur: sed differre possit donec paulatim diffi-
cultatem eam vincere, ac se dignè disponere valeat.

Quod docens Suarez tomo 3. disput. 66. sect. 1. dicto 1. addit,
quod si quis Eucharistiam sumperit conscius sibi non mo-
do peccati mortalis, sed etiam censura Ecclesiasticæ, quæ re-
pellebatur à participatione Sacramentorum, teneri vtram-
que eam circumstantiam in confessione exprimere ad suffi-
cienter manifestandum suum illud peccatum, quod ex
duplici eo capite, duplicem accepit malitiam notabilem, &
ideo aperiendam in confessione. De cuius peccati gravitate,
idem Suarez post D. Thomam latius dicitur in sequenti sect.
2. Sufficit autem notare quod ipsum sit graue sacrilegium:
quia hoc Sacramentum, in cuius iniuriam committitur, res
est maximè sacra: cui ex virtute religionis, summus etiam
latriæ cultus debetur. Deinde sicut religio dignitate supe-
rior est cæteris virtutibus moralibus, & est inferior virtuti-
bus Theologicis: sic tale peccatum suo genere grauius esse
iis quæ sunt cæteris virtutibus moralibus contrariis; non au-
tem ijs quæ virtutibus Theologicis, vt hæresi, desperatione,
& odio Dei.

Adde quod Henriquez ex alijs habet in 1. part. summe
Theologie moralis l. bro 8. capit. 45. §. 1. eo grauius esse tale sa-
crilegiū, quo quis manens in grauiore peccato Eucharistiam
recipit: atque peccata carnis, ultra culpam, habere magnam
indecentiam, propter adiunctam scilicet eis spurcitiā cor-
poris,